

ULUSLARARASI LOZAN BARIŞ ANDLAŞMASININ KÜRESEL BARIŞ VE DEMOKRASİ İÇİN EVRENSEL DEĞERİ!

Sömürgeci Saldırığı Yenilgiye Uğratmanın Altın Anahtarı: Özgürlük ve Barışın Zorunlu Birlikteliği

Prof. Dr. Özer Ozankaya
ADD Kurucu Üyesi, 4. Gnl. Bşk.

23 Temmuz, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş tarihinde biri ötekinin temellerini hazırlayan iki önemli ulusal atılımın yıldönümüdür: 23 Temmuz 1919 günü, Osmanlı Devleti'ni ortadan kaldırıp Orta-Doğu'yu sömürgeleştirmeyi amaçlayan Siyaset Batısı'nın, 1000 yıllık Türk yurdu Anadolu'yu Türksüzleştirmek üzere giriştiği işgallere karşı Türk ulusunun ayaklanışını simgeleyen Erzurum Kongresi toplanmıştır.

23 Temmuz 1923'te ise bu ulusal ayaklanmanın sömürgeci saldırılarını dize getirişini dünyaya ilan eden ve kabul ettiren Uluslararası Lozan Barış Andlaşması imzalanmıştır.

Erzurum Kongresi'yle yürütölmeye başlanan, Lozan Andlaşması'yla da zafere ulaştırılan strateji, demokrasi ve barış alanlarında **tüm uygar insanlığa yol gösterici değerdedir**. Çünkü hem askeri alanda sömürgeci saldırıların ancak ulusun gerçek temsilcisi olan ve her eyleminin ona hesabını veren bir özgürlükçü yönetimle dize getirilebileceğini göstermiştir; hem de gerçek kurtuluşun doğru anlamı olarak bir ulusun bir daha sömürgeci saldırısına uğramamasının, yani bir daha kurtulmak zorunluluğuyla yüzyüze gelmemesinin siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel gereklerini ortaya koymuştur:

“Hiçbir yabancı gücün ne boyunduruğu ne de koruması kabul edilemez. Ulusal sınırlar içinde yurt bir bütündür; hiçbir parçası koparılamaz. Bu amaçlar, ancak ulusun gücüne dayanılarak ve ulusun istenci egemen kılınarak sağlanabilir.”

Sömürgeciliğin ve terörizmin küresel boyutta dizginlerini kopardığı günümüz dünya koşullarında, ulusal ve uluslararası boyutlarıyla örnek alınacak değerde tam bir demokrasi kültürü girişimi!

Stratejinin mimarı ve uygulayıcısı olan Mustafa Kemal Atatürk, tüm eylemi için tam bir bilinçle benimsediği ilkeyi şöyle anlatmıştır:

“Ben en iyi siyasetin, her türlü anlamıyla en çok (azami, Ö.O.) güçlü olmakta bulunduğunu kabul ederim. En çok güçlü olmak deyiminden anladığım, yalnız silah gücü olduğunu sanmayınız. Tersine, bu bence güç toplamını oluşturan etkinliklerin en sonunda yer alır. Bence en çok güçlü olmak, bilim, teknik ve ahlak bakımlarından güçlü olmaktır. Çünkü bu saydığım değerlerden yoksun bir ulusun bütün bireylerinin en son silahlarla donatıldığını tasarlasak bile, güçlü olduğunu kabul etmek doğru olmaz. Bugünkü insanlık toplumunda insan olarak yer alabilmek için eline silah almış olmak yetmez. .. Ülkemi ve ulusumu, pek iyi tanıdığım ve yoksun bulunduğumuz ilerlemeye eriştirebilmek için, huzur ve sükûn ile, ama kesinlikle özgürlük ve bağımsızlığı kurarak çok ve sürekli çalışmak gerektiğine inanmış bulunuyorum.”

Bu ilke, ulusal ve uluslararası alanda sömürgeciliği de, baskıcı yönetimi de, terörizmi de dışlamayı başaran bir stratejinin özetidir. Hemen her ülkeden birçok dürüst bilim, sanat, siyaset ve düşün insanlarının yaptığı gibi, Alman felsefe profesörü **HerbertMelzig** de Kemalist stratejiyi bu nitelikte bulmaktadır:

“Atatürk, Türk ulusuyla atıldığı bağımsızlık savaşı ile vebaşka ulusların hakkını koruyan bir barışla insanlığa görkemli bir örnek vermiştir. Yeni Türkiye Atatürk'le yalnız İslam anlayış ve görüşlerini değil, aynı zamanda Avrupa'nın düşünme biçimini de aşmıştır. Türkiye bir dürüstlük,

içtenlilik ve gerçekçilik politikası gütmekte ve bu yüzden tepkilere, başarısızlıklara uğramamaktadır.”

Atatürk de, Türk ulusunun kendi önderliğinde 23 Temmuz 1923 günü Lozan’da kazandığı zaferin tam bir demokrasi ve barış anıtı olduğunu, **her yurttaşın bilinçle kavraması gereken bir içerikle, şöyle anlatmaktadır:**

“Osmanlı Devleti bir takım kapitülasyonların tutsağı idi. Hristiyan halkının birçok ayrıcalık ve öncelikleri vardı. Kendi ülkesindeki yabancıları yargılama hakkı yoktu. Kendi uyruklarından aldığı vergiyi yabancılardan alması yasaktı. Kendisini kuran Türk ulusunun insanca yaşamasını sağlayacak yollara başvurmaktan alıkonulmuştu. Ülkesinde bayındırlık yapamazdı, demiryolu yaptıramazdı; okul bile yaptırmakta özgür değildi. Yabancılar hemen engel olurdu. ..

“Benim, Türk ulusunun varlığı, bağımsızlığı, egemenliği için neye mal olursa olsun elde etmek ve güvenceye almak zorunda olduğu temellerin (Lozan’da) dünyaca kabul edileceğine kuşku yoktu. Çünkü Konferans masasında istediklerimiz, zaten gerçekte elde etmiş olduğumuz hakların tanınip onaylanmasından başka bir şey değildi. Bu haklarımızı koruyup savunacak gücümüz de vardı. En büyük gücümüz, en güvenilir dayanağımız, ulusal egemenliğimizi elde etmiş, doğrudan doğruya halkın eline vermiş ve halkın elinde kalmasını sağlayabileceğimizi de eylemli olarak (fiilen) kanıtlamış olmamızdı....Bu andlaşma, Türk ulusuna karşı yüzyıllardanberi hazırlanmış ve Sevr Andlaşmasıyla tamamlandığı sanılmış büyük bir yok-etme eyleminin çökertilmesini anlatan bir belgedir.”¹

Lozan’a Temel Olan “Türk ulusu” ve “Türk yurdu” Kavramları:

Lozan Barış Andlaşması’nın ulusal planda temel aldığı demokratik “Türk ulusu” ve “Türk yurdu” tanımı, uluslararası ilişkiler planında izlediği ilkelerle bir bütün oluşturmaktadır: Türk ulusluğu tanımı, hiçbir soy, din, mezhep, toplumsal konum ayrıcalığı ve ayrımcılığı içermeyen, “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına Türk ulusu denir.” ilkesine dayalı bir tanımdır. “Türk yurdu” kavramı da, Ulusal And Belgesi’yle, her türlü yayılmacılığı ve geri-almacılığı (irredentisme) reddeden, tarihsel boyutta süregelen hukuksal, kültürel, ekonomik ve manevi değerlere dayalı olarak üzerinde yaşadığı ve yurt edinmeğe hak kazandığı coğrafya parçası olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlar, Türk ulusunun kendisini ve yurdunu tanımlayış biçimini, o zaman özellikle İngiltere ve Almanya Devletlerinin sömürgeci emellerle, gerekli gördüklerinde Osmanlı Devleti’ni bir yandan izlemeye özendirip desteklerken, öte yandan gerekli gördüklerinde cezalandırma nedeni yaptıkları Turancı ve İslamcı söylemlerden arındırmıştır.

Bu demokratik yurt ve ulus tanımı, Lozan’da dünyaca tanınarak, Cumhuriyet Türkiye’si’ni Orta-Doğu’da barış ve güvenliğin en büyük etkeni kılmış, bu üstün niteliği AKP yönetiminin “Osmanlıcılık” gösterisiyle ABD/İngiliz sömürgeci saldırganlığı olan Büyük Orta-Doğu Projesi’nin (BOP) Eşbaşkanlığını üstlenip Irak, Libya ve özellikle Suriye’de giriştiği aykırılıkların yol açtığı yıkımlara karşın yeniden kanıtlanmış ve Lozan, Türk ulusunun 99 yıldanberi kesintisiz barış içinde yaşamasını ve siyasal sınırları değişmeden kalan hemen tek ulus olmasını sağlamıştır.

Bugün Siyaset Batısı, kendi küresel amaçları için çizdiği Büyük Orta-Doğu Tasarımı’nda Türkiye Cumhuriyeti’ne, kurtuluşunu ve kuruluşunu sağlamış olan bu demokratik ulus ve yurt tanımına aykırı bir

¹ Osmanlı övgücülüğü ve Atatürk Cumhuriyeti karşıtlığı yapagelen AKP yönetici kadrosunun, Rahip Bronson’u ABD Başkanının, gazeteci Yücel’i Almanya Başbakanı Merkel’in, Gazeteci Kaşıkçıyı kesip doğrayanların yargılanma yetkisini ve tüm belgelerini Suudi Arabistan Kralının isteği üzerine sözü geçen devlete teslim etmesi, Atatürk ve ilkelerine sergiledikleri düşmanlığın gerçekte Türk ulusunun özgürlük, bağımsızlık ve bunların güvencesi olan ulusal egemenlik düzenine dayalı hukuk devletine olan düşmanlığının kanıtlarıdır.

“İlimli İslami demokrasi önderliği” rolü oynamak istemektedir. Siyaset Batısı’na ve onun bu politikasını yürütmeyi üstlenen ve pek yakın yıllarda Irak’ta “Bir koyup üç almak” gibi demagojilerle ulusumuzu aldatmak ardında koşan “Türk-İslam Sentezcileri”ne, Atatürk’ün 95 yıl önce NUTUK’ta Turancılık ve İslamcılık konusunda yaptığı değerlendirmeyi anımsatmak gerekir. Atatürk bu yaklaşımları “Büyük ve boş hayaller ardında koşup, yapamayacağı şeyleri yaparmış gibi görünen sahtekârlıklar” olarak nitelemekte ve şu uyarıda bulunmaktadır:

“Büyük ve boş hayaller ardında koşmak yüzünden, bütün dünyanın kinini ve düşmanlığını bu ülkenin, bu ulusun üzerine çektik. Dünyaya korku ve telaş veren (Turancılık, İslamcılık) kavramları ardında koşup düşmanlarımızın sayısını ve üzerimizdeki baskılarını arttırmaya çalışmak yerine, doğal sınıra, meşru sınıra çekilelim; haddimizi bilelim. Biz, yalnız özgürlük ve bağımsızlık isteyen bir halkız ve yalnız ve ancak bunun için yaşamımızı harcarız.”

Lozan’da zafere ulaşan Türkiye Cumhuriyeti’nin dış politikası, **“Ulusun yaşamı tehdit edilmedikçe, savaş cinayettir.”**, **“Yurtta barış, dünyada barış!”** derken, **“Benim ulusumu tutsak etmek isteyenlerin, bu amaçlarından vazgeçinceye değin amansız düşmaniyım!”** demeye de hiç unutmayan gerçekçi bir dış politikadır. Ve uluslararası sömürgecilikten gerçek anlamda kurtuluş demek olan tam bağımsızlığın, yalnız siyasal ve askeri alanla sınırlı olamayacağını, ekonomik, mali, yargısal, eğitsel ve kültürel açılardan da tam özgürlük ve bağımsızlığı gerektirdiğini bilen bir politikadır.

Uygulama İlkeleri

Demokrasi kültürü, bir ulusun bu anlamda “evinin efendisi” olabilmesini de içerir. Bunu sağlayacak uygulama ilkeleri de bu kültürün önemli bir bölümünü oluşturur. Lozan Andlaşması’nın başarıyla imzalanmasını sağlamada bu tür uygulama ilkelerinin bilinçle izlendiğini görüyoruz. Bu ilkeler, Lozan görüşmelerine hazırlanırken Türk hükümetinin özenle yerine getirdiği ve İsviçre’ye gönderilen İsmet Paşa başkanlındaki Türk Temsil Kuruluna da yönerge olarak verdiği ilkelerdir. Atatürk’ün anlatımına bağlı kalınarak şöyle özetlenebilir:

A) Bir ulus dış politikasına, kendi yurdunda özgürce yaşamak üzere, özgür ve bağımsız olarak saptayıp gerçekleştirmek istediği meşru amaçlarını temel yapmalıdır; başka ulusların baskıları altında, ya da ülkedeki kimi yöneticilerin kişisel değerlendirmelerine göre biçimlenecek bir dış politikaya o ulusun iç düzeni uydurulmaya ya da araç kılınmaya kalkışılmamalıdır.

B) Barışın kurulup korunmasını, bir işbirliği ya da ortaklığın gerçekleşmesini engelleyen temel sorunlar çözülmeyince ya da istenilen biçimde çözüleceği inancını verecek kanıtlar ortaya konulmadıkça, hiçbir ödün verilmemelidir, ilkesi. Eğer anlaşmazlık içinde olduğumuz ya da bir işbirliği yapmak istediğimiz uluslar, bizim için yaşamsal önem taşıyan sorunları bize yararlı olacak biçimde çözmeyi düşünmüyorsa, elden geldikince görüşmeleri uzatarak, türlü sorunlar üzerinde bizi yıpratarak, en sonunda kendi yararlarına ödünde bulunmaya bizi zorlamak istiyorlar demektir; bu durumda ayrıca bilmek gerekir ki ödün isteklerinin sonu da hiç gelmez. (Bu uygulama ilkelerinin, örneğin bugün Yunanistan ve Kıbrıs Rum hükümetiyle anlaşmazlıkların çözümünde, AB’ye tam üyeliğin gerçekleşmesi çabalarında, gereksiz yere sokulduğumuz Suriye bunalımında, NATO ve Rusya ile ilişkilerde onlara önceden kabul ettirmeden atılan çelişik adımlarda..gözardı edilmesinin, Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Türk ulusunu ne denli güç ve utandırıcı durumlara düşürdüğü ortadadır; tek yanlı Gümrük Birliği Andlaşması, Kıbrıs’ta 1960 Londra ve Zürih Uluslararası Andlaşmaları’na dayalı haklarımızın gözardı edilmesi, AB üyelik görüşmelerinin açık uçlu, kalıcı istisnalarla yüklü olması ...gibi olumsuzluklar da unutulmamalıdır).

Lozan’ın Hizmetine Koşulduğu Toplum Düzeni

Lozan'da zafere ulaşan Türk dış politikası, ülkemizde kendi özgür istencimizle gerçekleştirmek istediğimiz ve her türlü sömürgeci karışmalarına kapıları tümünden kapatacak bir toplum düzeninin hizmetindeki dış politikadır. Türk dış politikasının gerçek gücünü oluşturan ve başarısını sağlayan bu toplum düzeninin ana çizgileri şunlardır:

a- devlet, demokratik, yani laik, ulusal bir çağdaş devlettir; insan hakları üzerine kurulu hukuk düzenini kurup işleten devlettir;

b- aile, kadına toplum ve kamu yaşamında tam yetkili eşit yurttaş konumu sağlayan bir ailedir; nüfusun yarısını oluşturan ve tüm nüfusun zekâ ve karakterini belirlemede baş etken olan kadınları, ilk çocukluk yıllarından başlayarak insanlık değerlerinden en küçük kuşku duymayan "onurlu insanlar" olarak yetiştiren ailedir;

c- Eğitim, "insanlığa saygı, ulusa ve ülkeye sevgi, şeref ve bağımsızlık" anlayışıyla dolu, sanat ve meslek sahibi ve mesleklerini "bিরer namuslu uzman ve bিরer bilgin" gibi yapacak bireyler yetiştiren; "ulusal kültürümüzü uygar ilkeler ve özgür düşüncelerle besleyip güçlendiren" bir eğitimidir.

ç- Ekonomi, mal ve hizmetlerin üretim ve dağıtımında "ulusal yaşam için temel önem taşıyan etkinliklerin yerine getirilmesini de, emek harcayanların emeklerinin haklı karşılığını ve böylece gönencini sağlamayı da, yurttaşların girişim özgürlüklerini de güvenceye alan bir demokratik ulusal ekonomi"dir.

d- "Üstün-değerler-düzeni", evreni, doğayı, toplumu özgürce yorumlayan felsefi önermelere ve bilimsel araştırmalara dayalı, 'kamu yararını hergün, yeniden yeniye özgürce tartışmaya açık' bir değerler düzenidir.

Lozan'la uygar insanlık ailesi içinde edindiğimiz güçlü ve saygın konum, böyle bir toplumsal düzeni gerçekleştirme amacının ürünüdür ve ancak bu amaca tutarlılıkla bağlı kalıp yaklaşabildiğimiz ölçüde korunup geliştirilebilir. Bu çağdaş toplumsal düzene aykırı, ortaçağcıl ve diktacı sapkınlıklar, uluslararası güç ve saygınlığımızı onulmaz ölçülerde zayıflatırlar.

Bu gerçek, Avrasya'daki Türk devletleri için de, "Büyük Orta-Doğu"da yer alan öteki İslam toplumları için de yaşamsal önem taşımaktadır. Türkiye bu devletlerle ilişkilerini, kendisinin de gerçek güç kaynağını ve temellerini oluşturan bu Atatürkçü doğrultuya oturtmalıdır. Hem Türkiye için, hem öteki kardeş Türk Cumhuriyetleri ve Müslüman toplumları için onur, sağduyu ve yüksek yararlar bunu gerektirmektedir.

Erzurum Kongresi'nin 103., Uluslararası Lozan Barış Andlaşması'nın 99. Yıldönümlerinde, Türk ulusu olarak bize özgür ve bağımsız ulusal varlığımızı, demokratik devletimizi ve yurt bütünlüğümüzü kazandıran, tüm uygar insanlığın da durmadan artan bir bilinçli sevgi ve saygıyla yücelterek andığı ölümsüz önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ü sonsuz sevgi, saygı ve gönül borcu duygularımızla anıyor, gösterdiği insanlık yoluna sarsılmaz bağlılığımızı bir kez daha vurguluyoruz.